

K ČS

F 81/1935

9010808,3-5

COBISS

Ljubljana, 1. avgusta 1935.

Posamezna številka Din 1-

DSKI GLAS

GLASILO DELOVNEGA LJUDSTVA

E 5010808

Štev. 3. / Leto I. / Uredništvo in uprava Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/A-1.
Naročnina: celoletno Din 10—, polletno Din 5—, četrletno Din 3—. — Izhaja vsakega 1. v mesecu

Zveza delovnega ljudstva

Režim JNS je odigral. Ves naš narod se je oddahnil, ko je padla Jevtičeva vlada, ki formalno sicer ni bila vlada JNS, pač pa je bila dejansko z edino razliko, da je hotela znane metode JNS še poostriti. Z resničnim rezultatom petomajskih volitev se je pokazalo ponovno, da je v Jugoslaviji trajno nezvdržna fašistovska ali kakršnakoli diktatura. Kljub znane mu volivnemu zakonu, kljub prepovedi raznih list je ljudstvo znalo dati izraza svojemu čutenju.

Po padcu Jevtičeve vlade se sicer ni imenovala nevtralna vlada, ki bi takoj izvedla nove, tajne volitve, vendar se je postavila vlada, ki pomeni počasni prehod v novo dobo, v dobo širših državljanskih svoboščin, svobodnejšega političnega življenja. Upamo, da je pri nas končnoveljavno minil čas vladanja raznih samozvanih »odrešenikov« nad veliko ljudsko večino, da je minil čas groženj s fašistovskim monopolom in stanovitvami, in da prihajamo v dobo, ko se bo moglo ljudstvo zbirati po svojih strankah, ko bodo mogli javno in svobodno poudarjati svoje potrebe in zahteve in ko bo politično vladala v državi tista večina, ki bo zmagala v svobodnem tekmovalju in boju raznih interesov in nazorov. JNS-ovci so se po svoji sramotno odigrani vlogi razšli, poskušali pa bodo na razne načine ovirati zgraditev politične svobode in enakopravnosti. Zato mora delovno ljudstvo budno stati na straži in se čuvati preoblečenih volkov.

Zato želimo, da bi se hitreje in odločneje obračunavalo s preteklo dobo in da bi nič ne prikrivalo. S padcem JNS in Jevtiča, Kramerja in Marušiča je treba tudi popraviti vse kri-

vice in nezakonitosti, ki so jih zakrivali ti ljudje, in čim prej izdati zakone in odredbe, ki bodo jamčile popolno politično svobodo in možnost vsestranskega gospodarskega in kulturnega napredka našega ljudstva. Zato pa je istočasno potrebno, da se stopi na prste raznim fašistovskim, zarotniškim društvom, da ne bi zavirala tega razvoja.

Kakor je bilo mogoče z enim mahom odstraniti Jevtičevo vlado, tako je mogoče odpraviti tudi vse odredbe, ki dajejo obeležje tisti mračni dobi. Zakaj se je še treba ozirati na petomajsko skupščino, če so se odstranili tisti, ki so to skupščino sestavili? Čemu se je treba ozirati na »poslance«, ki so iz strahu pred izgubo dnevnice pripravljeni vsak dan glasovati za pet različnih vlad? Čemu se je treba še pogajati s »politiki«, ki so ustvarili brezprimerno politično anarhijo, korupcijo in nemoralno v državi?

Da menda ne bi preveč razburjala duhov preteklosti, se je Stojadinovičeva vlada predstavila petomajski skupščini, ki je v svoji ogromni večini zapustila čez noč svojega včerajšnjega voditelja, obsodila sama svojo politiko, preklicala vse, kar je še nekaj dni prej zmagoslavno oznanjala, in izglasovala nove proračunske dvanaestine in pooblastila vlado, da izda nove politične zakone, ki bodo omogočili snovanje političnih strank in društev. Razjasnilo se še bo, kako da je bila prav v tem času razpuščena delavska socialistična prosvetna zveza »Svoboda«.

Medtem, ko je petomajska skupščina odšla na počitnice in ko se obetajo novi politični zakoni, za katerih vsebino se še ne ve, je že po vsej državi razgibano politično življenje. Teh

pet let ni minulo brez posledic, iščejo se stari prijatelji, poskušajo se navezati novi stiki, ustvariti nove politične združitve, vse se nahaja v živem prenavljanju in prehajanju.

Umetno ustvarjena JNS in Jevtičeva ali v Sloveniji Marušičeva formacija sta se ob prvem pišu razblinili kot mehurček iz mila. Gospodje so se poskrili in nekateri ugibajo, pod kakšno krinko se bodo spet pojavili, drugi pa razmišljajo, če bodo mogli zlesti v kako drugo straniko. Tako je menda večina slovenskih »poslancev« šla izraziti svojo vdanost dr. Korošču.

V zvezi s sedanjo vlado se največ govori in piše o radikalni stranki, v katero bi vstopili tudi Koroščevi prijatelji in Spahovi muslimani. Velike težave tej stranki povzročajo nesporezumljenja med srbskimi radikali samimi, nasprotstva med radikalnim in muslimanskim elementom v Bosni, različna mišljenja med Koroščevimi pristaši, ki niso vsi za radikalno »zajednico« in končno posebno stališče hrvatskih klerikalcev.

Mačkov blok, ki je nastal za petomajске volitve, ne bo trajna formacija: Spaho je že izstopil iz njega, Maček sam poudarja, da hoče varovati hrvatski značaj svojega gibanja, s čimer povzroča težave Davidovičevim in samostojnim demokratom in drugim svojim dosedanjim zaveznikom.

Razne skupine zemljoradnikov pridno prirejajo sestanke po srbskih krajih, toda vprašanje končne organizacijske oblike je ostalo odprto.

Programatično najčistejša, politično in gospodarsko-socialno najnaprednejša izmed vseh skupin je

Zveza delovnega ljudstva,

ki je priredila že več konferenc in posvetovanj v Beogradu in drugod in z njih razglasila svoje glavne dnevne zahteve:

a) splošna amnestija vseh političnih obsojencev in povrnitev državljanskih pravic vsem obsojencem;

b) ukinitve zakona o zaščiti države in izrednega sodišča za zaščito države;

c) vzpostavitev neodvisnosti sodnikov;

d) polna svoboda tiska, zborovanja in političnega, kulturnega ter strokovnega združevanja;

e) razpust Narodne skupštine in nove volitve na podlagi tajnega glasovanja, splošne, enake in tajne volilne pravice s proporcem za vso državo;

f) izvedba notranje ureditve države na podlagi vsesplošnega sporazuma;

g) takojšen pričetek velikih javnih del z garancijo 40-urnega tednika ob nezmanjšanem zaslužku in minimalno mezdo, ki naj zadostuje za prehrano delavske rodbine;

h) takojšnja izvedba zavarovanja vseh delavcev za primer brezposelnosti in starosti;

i) trajno izvajanje agrarne reforme in zagotovitev za življenje potrebnega zaslužka iz donosa poljedelstva kmečkemu prebivalstvu;

j) podpiranje politične mednarodne razorožitve, kolektivne zaščite miru in priznanje Sovjetske Rusije;

k) boj fašizmu in organizacija države na podlagi državljanske enakopravnosti in svobode.

V čem je bistvena razlika med zahtevami zveze delovnega ljudstva in med programi drugih skupin, v kolikor jih imajo?

Mi se borimo ne samo za politično svobodo, temveč tudi predvsem proti strašnemu go-

spodarskemu izkoriščanju, ki mu je izpostavljen delavec, kmet in obrtnik.

So meščanske skupine, ki se zavzemajo za uvedbo politične demokracije v naši državi. Toda vse meščanske skupine, stare in nove, so ostale gluhe za težke gospodarske in socialne krivice in neenakosti in za življenjske potrebe širokih ljudskih slojev, ki so tako obubožali v zadnjih letih. Večina kmetov, obrtnikov in celokupno delavstvo je danes v tako težkem gmotnem stanju, da je skrajni čas, da se preneha s kapitalistično gospodarsko po-

litiko in da se izvedejo koreniti ukrepi za povzdigo našega kmetijstva in obrtništva in za izdatno zaščito delavstva. Treba je ukreniti nekaj stvarnega proti brezposelnosti, treba je dvigniti življenjsko stopnjo vsega delovnega prebivalstva, treba je napraviti konec nadaljnjemu padanju zaslužkov in treba je zagotoviti kmečki družini, da bo mogla živeti od svojega polja in gozda.

Ako hočemo, da se bodo ta vprašanja, vprašanja kruha in življenja, reševala v korist delovnega ljudstva, potem se mora

delovno ljudstvo po vsej Jugoslaviji združiti v svojo samostojno zvezo in si priboriti tisto politično moč in ugled, ki sta potrebna, da se bodo njegove zahteve slišale in upoštevale.

Ne samo izkušnje zadnjih pet let, ampak izkušnje vse poveljne dobe so nas menda dovolj izučile, da se ne smemo dati igravati raznim političnim strankam, ki zlasti ob volitvah kažejo lep obraz ljudstvu in ubirajo najlepše strune, dočim se za njimi skriva in reži bančni oderuški kapital.

Ozrimo se po drugih državah,

kjer ima delovno ljudstvo svoje samostojne, mogočne stranke! Ne dajmo se begati ne po obljubah, ne po lažeh, ne po grožnjah! Sami vzemimo usodo v svoje roke! Sami si kujmo lepšo bodočnost! Sami svojo moč pokazimo, ker iz usmiljenja nam ne bo nihče nič dal, kvečjemu be-raški vbogaime.

Pripravljajo se novi politični zakoni, pripravljajo se nove volitve, pripravimo se še mi, da bo po toliko letih paševanja kapitalistične gospode prišlo do svojih pravic naše delovno ljudstvo!

Politični pregled

Zborovanja in sestanki Zveze delovnega ljudstva so se že vršili v mnogo krajih. V Celju sta pred 10.000 ljudmi razložila njene glavne zahteve ss. Sedej iz Ljubljane in Topalović iz Beograda.

V Beogradu se je vršilo veliko zborovanje, ki mu je predsedoval delavec s. Majdanac.

V Mariboru se je vršila velika konferenca zaupnikov, ki so se vsi izrekli za to zvezo.

Prvi je govoril s. Petejan, ki je predvsem obrazložil politični položaj in s tem v zvezi opozoril na perečo potrebo, da se pojavi na politični pozornici tudi delovno ljudstvo in zahteva, da se bo v bodočnosti upoštevalo tudi njegov glas in njegove zahteve. Režim diktature je za nami, živimo pa v prehodni dobi, ki bo zahtevala koncentracijo vseh naših sil za upostavitve resnične demokracije.

S. Eržen je omenil: Naša zahteva je seveda ne samo politična, ampak tudi gospodarska, socialna demokracija. V boju za dosego cilja pa je delovnemu ljudstvu potrebna enotnost in zopet enotnost.

Nato je s. Jelen prečital resolucijo celjske konference, ki je bila od vseh navdušeno sprejeta in izvoljen poseben pripravljalni odbor za ustanovitev stranke.

Na predlog s. Petejana je bila sklenjena brzojavka na prometenega ministra dr. Spaha, v kateri se ga opozarja, da kljub proglašeni amnestiji od prejšnjega režima pregnani železničarji še vedno niso prišli nazaj v Maribor.

Slične konference so se že tudi vršile v konjiškem srezu, v Šoštanju, in slov. bistrškem

okraju. Vsa zborovanja so pokazala, da je naše delovno ljudstvo sprevidelo, da se mora združiti v en tabor in tako izvajati svoje zahteve.

Radi Abesinije se zadeva vedno bolj zapleta. Italija pošilja še vedno vojaštvo v vročo Afriko, kjer se pa njeni ljudje ne počuti dobro in morajo tisoče odvažati spet nazaj. Koliko to stane! In kako mora to občutiti vsa Italija pri svoji zadolženosti! Medtem pa Anglija resno nasprotuje italijanskim željam. Abesiniji bo dajala orožje in menda tudi posojilo, zadevo bo predložila tudi Društvu narodov, oglašajo se še drugi zavezniki Abesinije, medtem pa italijanska vojska trpi pod neznosnim tropskim podnebjem in čaka negotovosti. Na svetovnih borzah je padla lira.

V Nemčiji se fašizem tudi ne počuti dobro. Do zdaj je imel opravka s socialisti, komunisti in drugimi opozicionalci. V zadnjem času se je pa razvnel hud boj med političnim katolicizmom in vladajočo nacionalsocialistično stranko. Najvodilnejši duhovniki se eksponirajo v tem boju, sam Vatikan se je vmešal, režim je v zvezi s tem premestil več svojih funkcionarjev, med njimi policijskega šefa v Berlinu. Novi policijski šef je izjavil, da se bo neusmiljeno boril proti socializmu, komunistom, Židom, klerikalcem in vsem nezadovoljnim. Vsekakor težavna naloga! Posebno, ker v državi narašča dražinja in z njo nezadovoljnost. Kako bodo pri tem hitlerjevci tisoč let obdržali svojo oblast, kakor so ob nastopu svoje diktature bahavo napovedovali?

V Franciji se vedno bolj zaostrojuje boj med levico ter fašistovsko in nazadnjaško desnico. Francoske fašiste vodijo takozvani »ognjeni križi«, ki so se pa nedavno sprli med seboj in se razcepili. Po drugi strani se je pa okrepil levičarski blok, ki se bori za ohranitev starih državljanjskih svoboščin in za ljudsko vlado. V levičarskem bloku so zdaj radikali, največja stranka takozvanega srednjega stanu, socialisti in komunisti. Na državni francoski praznik 14. julija je ta blok po vsej Franciji priredil velikanske manifestacije in demonstracije proti fašizmu in reakciji. Samo v Parizu je bilo pri teh manifestacijah 500.000 ljudi.

V Belgiji, kjer vladajo socialisti z levim krilom krščanskih socialcev, so izdali več zakonov proti velekapitalu in za zaščito delovnega ljudstva. Sklenili so tudi pogodbo s sovjetsko Rusijo.

Romunski zunanji minister Titulescu odpotuje v Rusijo radi političnega dogovora in gospodarskega sporazuma. Kdaj se bodo uredili odnošaji med Rusijo in Jugoslavijo?

Bolgarski režim je prepovedal politične stranke z vso strogo stjo. Razpust »Obnove«, urada za socialno obnovo, kaže, da namerava Toševa vlada polagoma odpraviti režim z dne 19. maja. Vladna izjava se je še sklicevala na ta režim le z ozirom na vojaško ligo iz taktičnih razlogov. Med tem pa so častniki zapustili politiko in se vrnili v vojašnice. Kaj pa sedaj? Ali se bo režim naslonil zopet na stranke, ker intelektualci in republikanski častniki nimajo nobene zveze z množicami Zvenovskega kroga? Vlada se obotavlja, da bi se

vrnila k stanju pred 13. majem 1934, kakor zahteva kmetiška zveza. Zakaj, če to stori, se ojača nacionalsocialistično. Cankovo gibanje, ki odobrava avtoritarni režim, hoče pa izločiti vojaški vpliv. To neglede na nasprotstvo Georgieva in pristavev Velčeva, ki se tudi uveljavlja, ter je zasmehujoče izjavil, da se z izpremembami v vojski njegov vpliv ni zmanjšal.

V Grčiji se je preosnovala vlada, v kateri so zdaj monarhisti. Pravijo, da se bo grški narod sam pri plebiscitu izrekel za povratek kralja.

V Avstriji se še vedno peča vlada z mislijo, da bi spravila spet Habsburžane na prestol. Temu se najodločneje upirajo države male antante, ki pravijo, da pomeni povratek Habsburžanov neizogibno vojno.

V Ameriki se nadaljuje boj okrog Rooseveltovih gospodarskih in socialnih reform. Njim se upirajo velekapitalistični krogi. Ti so preprečili predvsem izglasovanje zakonov, ki so bili naperjeni proti gospodarskim trustom. Zato so sedaj neki demokratski prvaki v senatu in reprezentančnem domu zahtevali strogo anketo o mahinacijah zaupnikov teh trustov in o vseh zakulisnih dogodkih pred razpravo in glasovanjem o zakonskih načrtih, pri katerih je ostal Roosevelt v manjšini. V senatu je že gotovo, da bo predlog za tako anketo sprejet, in splošno prevladuje prepričanje, da bo anketa dala senzacionalni rezultat, ko bodo razkrinkali protizakonito delovanje nekih gospodarskih mogotcev. Septembra pa se bo započela odločilna akcija proti trustom in drugim močnim kapital. organizacijam.

zaupnika v obratih, ki stalno delujejo, zadržek, radi katerega naj ga pri sestankih delavskih zaupnikov nadomestuje njegov namestnik, je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje na tu uradno zaprosilo za avtoritativno tolmačenje nav. zakonitega določila, odločilo s svojim odlokom z dne 9. aprila t. l. Str. br. 18472 naslednje:

»Traženju Kranjske industrijske družbe ne može se udovoljiti, pošto bi pozivanje na rad povereničkih namesnika kod aktivnih poverenika, predstavljalo povredu § 112. Zakona o zaštiti radnika.«

Obenem pa je navedeno ministrstvo odredilo, da se naslovu, kakor tudi vsem delavskim sindikalnim organizacijam predoči nujnost, da se vsa trenja v tem vprašanju med delavskimi zaupniki in delodajalci po možnosti preprečijo. Zato bi bilo v smislu nav. ministrskega odloka v danem

primeru potrebno in priporočljivo, da bi se odbori delavskih zaupnikov v manj važnih zadevah sestajali pač brez onih zaupnikov, ki bi bili v tem času zaposleni. O sklepu seje naj se jih obvesti naknadno odnosno naknadno dobi njih pristaneke.

Zato se v zvezi s tamuradnim dopisom z dne 4. 10. 1934 vabite, da obvestite o prednjem odbore delavskih zaupnikov pri obratih K. I. D. na Jesenicah ter jim navetujete, da se pri svojem bodočem poslovanju drže tega kompromisnega predloga. Obenem se vabite, da obvestite o predmetni odločbi vse v poštevi prihajajoče delavske strokovne organizacije, ki naj potem od svoje strani upli-vajo na delavstvo v smislu obrazloženega tako, da se v bodoče spori med delavstvom in delodajalci radi poslovanja delavskih zaupnikov čimbolj omejijo.«

To sporočamo vsem v vednost in ravnanje.

Tržič

Pošiljamo poročilo o članskem sestanku v Tržiču na priobčitev v »Ljudskem Glasu«. Dne 23. VI. t. l. se je vršil članski sestanek tukajšnje podružnice »Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije«. Kot prvi je poročal tajnik sodr. Sova o poteku kongresa v Kranju in bodočem delu zveze. Predvsem je podčrtal zahtevo za delavska razsodišča, zastopstvo v okrožne urade, nadalje je poročal o spremembi pravil in o osnovanju pod-zvez.

O splošnem položaju delavstva v Jugoslaviji je poročal sodr. Sedej, ki je poudarjal veliko brezbriznost večine delavstva za svoje življenske interese. Vsled tega je kapitalizem pritiral mezde na tak sramoten nivo, da ne zadostuje več niti za življenje. V dobi takozvane krize, ko je kapital žel na debelo in se ni oziral na stotisoče brezposelnih, je delavstvo ostalo indiferentno in tudi mali kmet se še ni zganil. Šele v zadnjem času je prišlo do neke osvežitve oziroma odpora v delavskih masah in mali kmet vstaja, da skupno z delavstvom izvojuje boljše čase. Brezposelne podpore so danes flikarija. Najbolj žalostno v današnji brezposelnosti je, da mora mlad delavoljan človek v

pravem smislu beračiti, a ostali, ki delajo za sramotno nizke mezde, gladujejo. A vendar gre vlada, katere dolžnost je, da skrbi za vse državljane, nemo preko teh vprašanj. Vzrok vsega tega je, ker imajo odločilni glas v vladi, banovinah, občinah, celo v delavskih institucijah, kapitalisti. Imamo zakon, ki ga je ministrski svet sprejel, kralj podpisal, ampak pljujejo na ta zakon. Sramota je, da mora delavec braniti zakon pred kapitalistom v naši moderni državi. Potreba je oživotvoriti starostno zavarovanje. Na tem vprašanju so strokovne organizacije najbolj zainteresirane, a edina rešitev tega življenskega vprašanja je razredni boj in mogočno razredno organizirano delavstvo, skupno z malim kmetom in obrtniki.

Nadalje poroča sodr. Sova o potrebi kolektivne pogodbe za predilniško delavstvo. Osebito v tekstilni industriji je potreba, da delavstvo uveljavlja svoje pravice. Danes, ko rasejo tekstilne tovarne kot gobe po dežju ravno na račun brezpravnega delavstva, danes je zadnji čas, da si delavec zasigura eksistenco. Ne stojte ob strani in ne kritizirajte. V organizacije je pričakovati zboljšanja.

Kapitalistična stavka

Ameriški veliki delavski dnevnik »Prosveta« piše o veliki ofenzivi proti socialni zakonodaji sledeče:

Organizirani velebiznis (velekapital) vodi premišljeno »stavko«, ki se ne da primerjati nobeni delavski v

zgodovini Amerike. To obtožbo vsebuje mesečno poročilo Ameriške delavske federacije, ki je bilo pravkar objavljeno.

Milijarde dolarjev se nahajajo v bančnih shrambah in lobisti industrij-

skih baronov poudarjajo, da bodo te milijarde prišle v obtok le, če bo in kadar bo kongres (parlament) uničil vso socialno in delavsko zakonodajo, ki mu je bila predložena.

Zakonski načrti, proti katerim velebiznis vodi največjo opozicijo, so Wagnerjev osnutek proti kompanijskim unijam, Black-Conneryjev načrt glede skrajšanja delovnega tedna na trideset ur v vseh industrijah, načrti starostnega in brezposelnostnega zavarovanja in amendment k bančnemu zakonu, ki določa strogo vladno kontrolo finančnih institucij preko federalnega odbora rezervnih bank.

Federacija pravi v svojem poročilu, da je Zveza ameriških tovarnarjev odkrito izjavila, da bodo banke vrgle v promet dvajset milijard dolarjev, da se tako poveča produkcija blaga in

uposli nad štiri milijone delavcev, ako bo kongres ubil delavsko in socialno zakonodajo. Z drugimi besedami to pomeni, da organizirani velebiznis namenoma zadržuje to ogromno vsoto v bankah in onemogoča uposlitev milijonov, ker hoče imeti popolno kontrolo nad ekonomskim življenjem dežele. Nobena delavska stavka v zgodovini ni zavzela takega obsega in obsodila velik narod na životarenje v depresiji kakor ta stavka velebiznisa.

Ameriška delavska federacija je pozvala federalno vlado, naj podvzame potrebne korake proti bižniškim organizacijam, ki dominirajo produkcijske aktivnosti, drže milijarde v bankah in so odgovorne za milijone brezposelnih, ki ne morejo najti zaslужka in morajo stradati s svojimi družinami vred v deželi, ki razpolaga z ogromnim bogastvom.

Štrajk tekstilnih delavcev v tovarni Herman „Pollacka Sinovi“

Po 44 dnevih borbe je končan štrajk v Zagrebu, v katerem je sodelovalo 850 delavcev in delavk.

Borili so se za večji košček kruha, proti sistemu »norma«, ki je hotel, da sedaj na dan naredi en delavec toliko kakor prej trije, a da se plače

prav nič ne izboljšajo. To se reče, delavcu izpiti zadnjo kapljo krvi v kratkem času.

Odločna borba 850 delavcev in delavk je rodila uspeh in akordne postavke so se zvišale in »norma« sistem ne bo zahteval 100% storitve.

ŽELEZNIČARSKI VESTNIK

Ukrepi staroupokojencev za njih rešitev.

Staroupokojenci in nezgodniki — kronski rentniki, ki zamaž čakajo že 12 let na rešitev vprašanja izenačenja pokojnin so tekom julija potom posebne deputacije intervenirali pri železniškem ministru, predsedstvu vlade, finančnem ministru, parlamentu in senatu, da bi dosegli končno izenačenje.

Na merodajnih mestih so dobili zagotovilo, da se bo to vprašanje začelo definitivno rešavati. Še posebej jih je železniški ministar zagotovil, da bo ukrenil vse, da se tudi kronske rentnike, katerih rente znašajo danes komaj par dinarjev mesečno, prevede v dinarsko veljavo. Enako je izjavil, da bo takoj odredil, da se vdovam zopet podeljuje režijski premož.

Najvažnejši ukrep upokojencev je ta, da so izvolili poseben akcijski odbor z nalogo, da doseže združitev vseh doslej razcepljenih organizacij upokojencev v enotno, ki bo s svojo močjo res lahko dosegla prepotrebno izenačenje staroupokojencev.

Upokojenci, obračajte se za informacije na naslov: Korošec Blaž, Ljubljana VII., Podjunska 17.

Železničarski sestanki v Ljutomeru in Ormožu.

V nedeljo, dne 4. avgusta se vrši dopoldne ob 9. uri v restavraciji pri kolodvoru v Ljutomeru in popoldne ob 14. uri pa v Ormožu v gostilni g. Marije Horvat železničarski sestanek, na katerem se bo razpravljalo o položaju aktivnega in upokojenega železniškega osebja, nastavljenecv in delavcev ter o ukrepih za zboljšanje težkega stanja, v katerem se nahajajo zlasti delavci in staroupokojenci.

Prizadeti pridite polnoštevilno!

Tožba za vrnitev 10% reduciranih delavskih plač odklonjena.

Tudi druga instanca je zavrnila tožbo prizadetih železniških delavcev, ki so tožili državni erar, da jim mora izplačati odtegnjenih 10% njihovih plač za čas od 1. oktobra 1931 do maja 1933. Tudi druga instanca se je postavila na stališče, da je bil železniški minister upravičen znižati delavcem za 10% plače in da je vsled tega tožba neumestna. Točno poročilo objavi prihodnji »Ujedinjeni Železničar«.

tudi takoj plačal. V nasprotnem primeru bo moral kmet prodati pšenico tudi po nižji ceni, če bo ponudba prevelika. Med svetovnimi cenami in gori določenimi cenami Prizada obstoji sedaj precejšnja razlika, namreč 37 do 56 Din pri meterskem stotu.

Prodaja viška v inozemstvu letos, kakor je podoba, ne bo lahka. Poleg konkurence prekomorskih držav bo največja zapreka kontingentiranje uvoza v pasivnih državah in naraščanje lastne produkcije v pasivnih dr-

žavah. Tudi Rumunska bo letos imela poleg Madžarske prav znatne količine za izvoz. Avstrija bo letos komaj prišla v poštev, ker stavlja nesprejemljive pogoje za uvoz naše pšenice v okviru ugodnostnega kontingenta 5000 vagonov in mora poleg tega od Madžarske prevzeti znatne količine. Po sporazumu s Čehoslovaško bo menda obstojala možnost, da v to državo izvozimo po najvišjih paritetnih cenah na svetovnem trgu 10.000 vagonov.

10. avg. Brežice, Dob, Gor. Radgona, Ig. Podčetrtek, Rovte, Slov. Gradec, Sv. Lovrenc na Dr. polju, Trbovlje, Železniki.

12. avg. Sv. Jurij ob juž. žel.

13. avg. Kamnik, Maribor.

14. avg. Leskovec, Ptuj, Ptujka gora.

15. avg. Fara pri Kočevju.

16. avg. Cerklje, Hotovlje, Lož, Mozirje, Oplotnica, Planina, Sevnica, Škofja Loka, Trebnje, Vače, Vel. Lašče, Vuzenica.

17. avg. Kapele, Šmarje pri Jelšah.

19. avg. Središče, Slov. Bistrica.

20. avg. Blagovica, Mursko Središče, Ptuj, Stična.

22. avg. Litija, Nova vas na Blokah.

24. avg. Javorje pri Litiji, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Rogatec, Slov. Bistrica, Šent Jernej.

25. avg. Ambrus, Loka pri Žusmu.

26. avg. Breg pri Ptuj, Rajhenburg, Ribnica na Poh.

27. avg. Kamnik, Maribor, Novo mesto.

28. avg. Dol. Lendava, Sv. Trojica v Slov. gor.

29. avg. Dobrova, Muta, Poljčane, Zagorje, Zalec.

30. avg. Vel. Loka.

31. avg. Konjice, Krško, Vesela gora.

Vrednost denarja:

Dolar ameriški Din 43 do 43.50. Avstrijski šiling Din 8.75 do 9.

Lira ital. Din 3.50.

Nemška marka Din 17.50 do 17.65.

Švicarski frank Din 14.25 do 14.30.

Francoski frank Din 2.90.

Češka krona Din 1.82.

Cene živine.

Na ljubljanskem živinskem sejmu

so ostale cene nespremenjene in so znašale: volj I. vrste Din 3.50 do 4, volj II. vrste Din 2.75 do 3.25, volj III. vrste Din 2. do 2.75, krave debele Din 2.75 do 3.50, plemenske krave Din 1.75 do 2.25, teleta Din 4.50.

Na mariborskem trgu

so prodajali: debele vole po 3.25 do 3.75 Din, poldebele po 2 do 2.50 Din, plemenske po 2.50 do 3.25, bike za klanje po 2 do 3, debele klavne krave po 2.25 do 3.50, plemenske krave po 1.50 do 2 Din, krave za klobasarje po 1 do 1.25 Din, molzne in breje krave po 2 do 2.50 Din in teleta po 4 Din za kg žive teže.

Cene žitu in moki na borzah:

Ljubljanska borza:

Cene franko naklad. postaja za 100 kg. Pšenica: baška 78 kg po 122.50—125, banatska 78 kg po 120—122.50, oves: slavonski po 100—102; koruza: baška po 76—78, banatska od 74—76; moka: »Og« po 205—215, baška »Og« po 200—210, baška »2« po 180—190, baška »5« po 160—170; otrobi: baški po 100—105.

Novosadska borza:

Pšenica, stara: baška potiska 118—125, sremska 114—116, slavonska 115—117, banatska 112—118. Pšenica, nova: baška 118; gornjebanatska in gornjebanatska 120; ladja Tisa 126; ladja Begej 124 4 den; baška, banatska 123; sremska, slavonska 110. Oves: baški in sremski novi 74—76, slavonski 76—78. Koruza: baška in sremska 74—76, banatska 73—74. Ječmen: baški in sremski novi: 64 kg 72.50—77.50. Moka baška in banatska »Og« in »Ogg« 190—210, »2« 170—190, »5« 150—170, »6« 130—150, »7« 110—120, »8« 85—90. Otrobi: baški in sremski 77.50 do 80, banatski 76—78.

Vremenski modrijan v avgustu

Če se avgusta po gorah kadi, kupi si kožuh za zimske noči. Mesec avgust mora kuhati vino, september pa peči.

Veliki srpan kar ne skuha, kimavec tudi ne prekuha.

Če se megla zjutraj v zrak vzdiguje, slabo vreme napoveduje; če pa zemlja meglo posrka, lepo vreme na vrata trka.

O porcijunkuli (2.) če je vročina, huda bo v prihodnje zima.

Ako je na sv. Lovrenca dan (10.) lepo, bo vsa jesen lepa.

Če je na Lovrenčevo grozdje,

mehko, tedaj bo vino sladko.

Kadar je velika maša (15.) v kalu (mokra), je mala maša v prahu.

Kadar velikega šmarna solnce peče, tedaj dobro vino v sod poteče.

Kakor sv. Jernej (24.) vremeni, tako jesen vsa se drži.

Sv. Jerneja meglice popijejo strd za police.

Dež na sv. Janeza glave (29.) rad stori orehe piškave.

Kakor zadnji srpan vremeni, tako vsa jesen se drži.

Sejmi v avgustu

Brežice: vsako soboto svinjski sejem.

Celje: vsako sredo in soboto svinjski sejem.

Črnomelj: vsak četrtek svinjski sejem.

Krško: vsako sredo svinjski sejem.

Ljubljana: prvo in tretjo sredo (7. in 21.) splošen živinski sejem.

Maribor: drugi in četrti torek (13. in 27.) splošen živinski sejem, vsak petek svinjski sejem.

Metlika: vsak ponedeljek svinjski sejem.

Novo mesto: vsak ponedeljek svinjski sejem.

Vажnejši sejmi po datumih:

1. avg. Črnomelj, Pišce, Ponikva pri Šmarjah.

2. avg. Dol pri Kamniku, Dravograd, Sv. Lenart v Slov. gor.

3. avg. Čakovec, Videm pri Krškem.

5. avg. Celje, Črna, Loka pri Zidanem mostu, Novo mesto, Ptuj, Ribnica.

7. avg. Krško.

9. avg. Ljutomer, Radeče pri Zidanem mostu, Žužemberk.

Radoje Domanović:

Vzorno gospodarstvo

To je bilo — pripoveduje moj prijatelj — leta 1901. Bil sem v komisiji za oceno nekih zemljišč v Mačvi. Stalno sem bil v Bogatiću. Tu je srezki načelnik moj sošolec, a davčni upravitelj mi je bližnji rojak, pa sem z njima po opravljeni službi sedel ob večerih in kramljali in tako smo vsi preganjali dolg čas. Neki večer je razen teh dveh prišel še mlad elegantno oblečen človek. Pri pozdravu mi je povedal ime in priimek, tudi jaz sem se mu predstavil in potem smo vsi sedli.

Pogovor je živo tekkel: zdaj o tem, zdaj o onem, pa je nanela beseda tudi na kmetije, njihovo ureditev in ekonomijo, in tisti mladi človek je govoril o tem z nenavadnim strokovnjaškim razumevanjem. Načel sem pogovor o drevesnicah, a tisti mladi gospod je tu šele razvil celo teorijo, pravo strokovno predavanje.

»Vi imate gotovo posesti?«, sem ga vprašal.

»Ali se vam zdim tako bogat?«, je dejal z lokavim nasmehom — »Nimam ga, gospod, niti prsti zemlje. To bi bila sreča, da bi jo imel!«

»Vidim, da se dobro razumete

na te stvari, pa sem zato pomislil.«

Zasmejal se je, pa tudi načelnik in davkar sta bruhnila v smeh.

»Pa to je, za Boga, naš ekonom«, pravi načelnik — »upravitelj okrajne državne drevesnice.«

»Tako torej«, sem v zadregi dejal, »zdaj šele razumem. Oprostite, gospod!«

»O, prosim!«

»A kje je ta drevesnica?«

»Drevesnica?«

»Da, saj je gospod načelnik dejal, da upravljate okrajno drevesnico.«

»To drži«, postavljen sem za

to, toda drevesnice še nimamo.«

»Pa državno zemljišče?«

»Ga ni.« »Ničesar ni?«

»Se ni prostora.«

»A od kedar ste postavljeni?«

»Tako, leto dni bo od tega. Pred menoj je bil nekdo drugi, ki je zdaj napredoval v višji položaj.«

»Pa kaj delate?«

»Pa tako. Zabeležim kak akt. Veste, pride tako kak razpis, odredba in slično. Drugega nič. Lepo mi je tu. Dobra družba.«

»Ali imate dobro plačo?«

»Ni bogvekaj, ali hvala Bogu. Tu ni tako drago. Lahko izhaja človek.«

To je vzorno kmetijstvo.

Širite „Ljudski glas“!

GOSPODARSTVO IN OBRT

Spremenjene davčine

Pri sprejetih novih proračunskih dvanajstlinah, ki so preko račile stari proračun, so se vendarle znižali ali spremenili nekateri davki. Vendar bodo te spremembe stopile v veljavo šele prihodnje leto. Samo delavstvu, ki plačuje pri nas sorazmerno največ davkov, se bremen niso znižala.

Davek od njiv kot glavne kulturne vrste našega kmetijstva in od vinogradov, kjer jih je treba smatrati za monokulturna zemljišča, je znižan za 20%. S tem je letna davčna zadolžitev kmetovalca znižana za dobrih 100 milijonov Din.

V prihodnjem davčnem letu se bo pa menda zemljarina znižala za dobro tretjino od prejšnje stopnje.

V krajih, kjer je bila izvršena nova katastrska izmera (v Srbiji), so črtane davčne razlike napram prejšnji obdavčitvi, kar znaša letnih 60 milijonov.

Zaostali davek na zemljišča se lahko odplačuje v 15 letih. Davčni dolgovi izpod 1000 Din se znižajo za 50%. Uvedene so pa razne nove trošarine. Zakaj se rajši ne obdavči bolj velekapitala in milijonskih dedščin?

Nočno delo v pekarnah

V zvezi z anketo o ureditvi nočnega dela v pekarnah, ki jo je priredilo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, je to ministrstvo zdaj odredilo novo anketo, na podlagi sledenjih vprašanih:

Odklej in doklej naj bo prepovedano nočno delo v pekarnah. — Kakšna dela je treba dovoliti pred začetkom rednega dela in s kakšnim številom delavcev. — Na kakšen način naj se uredi nedeljski počitek 36 ur in počitek pred velikimi prazniki, vendar bi

v tem primeru kazalo dovoliti izjemno nočno delo n. pr. pred velikimi prazniki, narodnimi svečanostmi, elementarnimi nesrečami itd. — Ali je treba določiti čas, pred katerim naj bi ne bilo dovoljeno raznašanje kruha in peciva. — Ali naj prepovedi veljajo samo za mesta in trge, ali jih kaže razširiti tudi na vasi, kopališča, zdravilišča in bolniške pekarnice, in končno — ali je treba nadzorstvo nad prepovedjo nočnega dela v pekarnah izročiti tudi policijskim oblastvom.

Kontrola nad bankami v Belgiji

Belgijski socialistični minister Hendrik de Man je napravil načrt o kontroli bank. Vlada je načrt odobrila in izdala zakon, po katerem spadajo pod državno kontrolo vse belgijske in inozemske banke, ki sprejemajo denarne vloge. Posebna državna komisija za kontrolo bank določa najvišjo obrestno mero, lahko zahteva podatke o stanju vsake banke in o njenih tekočih sredstvih. Ta komisija sme tudi prepovedati izdajanje vrednostnih papirjev. Vsako združitev ene banke z drugo mora prej

odobriti državna komisija. Vsak mesec morajo pošiljati banke točna poročila o stanju aktiv in pasiv. Bankam je prepovedano tako neposredno kot posredno biti pri raznih založbah, časopisih in drugih glasilih javnega mnenja. Dovoljeni so jim samo oglasi. Kontrolo nad reklamo opravljajo posebni revizorji. Člani upravnih odborov bank ne morejo biti člani uprav industrijskih podjetij. Poostrene so zaščitne odredbe za hranilne vloge kakor tudi za vse bančne posle.

Iz računskega zaključka OUZD

Kakor se vidi iz računskega zaključka okrožnega urada za zavarovanje delavcev v 1934. letu, je na poslovanje bolniškega zavarovanja odločilno vplivalo:

1. Porast števila zavarovancev od 75.564 na 79.010, vsled česar so se dohodki zvišali za Din 1.740.000.—.

2. Padec povprečne dnevne zavarovane mezde od Din 23.23 na Din 22.63, kar je imelo za posledico znižanje dohodkov za Din 806.000.—. Čisti uspeh zvišanja staleža zavarovancev je znašal torej le Din 1 milijon 134.000.—.

3. Poslabšane zdravstvene razmere, katere so izražene v višjem odstotku bolnikov. Ta je znašal v l. 1933. 2,39 odst., v letu 1934. pa 2,71 odst.

Zaostanki — neplačani prispevki od podjetnikov — so znašali Din 19 milijonov 922.000.— (15.765.000), kar predstavlja štiri in pol mesečni predpis.

Zaostanek znaša nasproti celotnemu predpisu 31,58 odst., v letu 1930. 20,87 odst. ali pa dva in pol mesečni predpis.

Zaostanki presegajo dopustno višino. Pomisliti je, da izgubi urad pri takem stanju skoro vsa obratna sredstva. V nevarnosti je izplačevanje rednih tekočih podpor bolnikom. Ostale obveznosti izplačuje urad z velikimi zamudami.

Dom jugoslovanskih obrtnikov na Govejku, last zadruga istega imena, je prvi obrtniški počitniški dom v naši državi. Zadrugo so ustanovili člani Društva jugosl. obrtnikov ter ima namen graditi in preskrbeti obrtništvu za razvedrilo in odpočitek primerne prostore in posesti. Prvo delo zadruga je dom na Govejku, prijazna izletniška točka, dostopna iz postaje Medvode, iz Škofje Loke in Sv. Katarine. Vsa navedena pota so markirana. Dom je stalno oskrbovan, zato Vam priporočamo, da obiskujete istega, ker gotovo gojite turistiko.

Stanje hranilnih vlog pri slovenskih hranilnicah. Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so znašale ob koncu junija t. l. hranilne vloge na knjižice in po tekočih računih pri 29 regulativnih hranilnicah v dravski banovini 1065 milijona Din nasproti 1070,4 milijona Din ob koncu maja in 1072,2 ob koncu letošnjega januarja. V teku junija so se torej vloge skrcile za nekaj nad 5 milijonov Din.

Politična podoba vročega meseca

DELA VSKI VESTNIK

Borba jeseniškega delavstva

Naporno delo v plavžih in tovarnah Kranjske industrijske družbe na Jesenicah zahteva od delavstva telesnega napora, da si ga človek, ki tega ni videl, predstaviti ne more. V strašni vročini, slepeči svetlobi tekočega železa, zvijajočega se traka — žice, vsega razbeljenega, valjajoče pločevine, vse ognjene, itd., mora delavec stati in delati in paziti, da ga razbeljeno železo ne prežge, celih 8 ur na dan. Ni čuda, da je v takem napornem delu napeto tudi živčevje delavca ter ga razdraži vsaka kršitev kolektivne pogodbe, katero si je moral priboriti tudi z vročim bojem. 2000 delavcev se je postavilo v bran.

Kršitev kolektivne pogodbe, nepriznanja zaupnikov, oziroma brskiranje njih, če so hodili posredovati za to ali ono reč, je trajalo že več mesecev. Delavstvo je podjetju dostavilo tudi pismene pritožbe in zahteve, ali podjetje se nanje ni oziralo. Celo to se je dogajalo, da podjetje v nekaterih oddelkih ni hotelo plačevati po kolektivni pogodbi določene in dogovorjene mezd, temveč nižje in to brez vsake razprave. Pribiti je treba tudi dejstvo, da nastaja mnogo sporov med delavstvom in tovarno tudi radi tega, ker je večina obratnih ravnateljev tujcev, ki so nevedši slovenskega jezika ter tako ne znajo pravičnega tolmačenja zakonov, niti kolektivne pogodbe, ki so pisani v slovenščini.

Ker ni bilo torej drugega izhoda, je delavstvo moralo poseči po zadnjem sredstvu, po stavki, najprej na Javorniku, potem pa še na Savi. Tovarna je

zagnala hrup in trdila, da se stavka za nekaj, kar tovarna ne ve, ker se ji niso postavile zahteve, da je to hujšakstvo itd., kakor je že navada pri takih prilikah. Ali takoj je morala utihniti, ko so zaupniki rekli:

»Ni res. V Vaših predalih leže naše pritožbe in naše zahteve.« Ničesar drugega nečemo, kakor upoštevanje kolektivne pogodbe po obstoječih in neizpremenjenih določilih ter izpolnitev pogodbe po določbah njenega čl. 15. Mezd, ki jih ima delavstvo, si je priborilo s težkimi žrtvami in so za težko delo, ki jo vrši, vsaj primerne, če ne morda prenizke. Energično odklanjamo očitke hujšakstva, ker stoji delavstvo kakor en mož za svojimi izvoljenimi zaupniki. Vse delavstvo KID je delavoljno, vendar zahteva predvsem spoštovanje zakonov kakor tudi spoštovanje obstoječih medsebojnih dogovorov s podjetjem.«

Stavka je pokazala, da so zahteve delavstva upravičene. Trgovci in obrtniki in gostilničarji so stopili na stran stavkujočih, tudi kmetje so se pridružili in stavkujočim pomagali s produkti. Obrtniki, trgovci in gostilničarji so v znak solidarnosti en dan zastavkali ter zaprli svoje trgovine in lokale, drugi dan pa so imeli protestno zborovanje, na katerem so izrekli svojo solidarnost z delavstvom. Tako je skupno vse prebivalstvo delovno ljudstvo Jesenic in okolice podprlo delavce v njihovi borbi, ki se je končala s tem, da je podjetje ugodilo glavnim delavskim zahtevam.

Zmagovite stavke delavstva so se končale v Woschnaggovi tovarni usnja v Šoštanju in v »Kovini« v Mariboru.

Stavka grafičarjev traja že ves mesec. »Klerikalni« in »liberalni« kapital držita skupaj. Toda grafičarji ne odnehaajo.

Norčevanje iz zakonitih odredb

V uredbi o zapiranju in odpiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic v dravski banovini govori naredba:

Ob nedeljah smejo biti odprte in obratovati:

»brivske, frizerske in obrtne obratovalnice za negovanje telesa, IZVZEMŠI OKOLIŠ UPRAVE POLICIJE V LJUBLJANI TER MARIBOR IN

SOSEDNJE OBČINE: KOŠAKI, POBREŽJE, STUDENCI IN TEZNO.

Tudi zadruga brivskih mojstrov v Ljubljani stoji na tem stališču.

Ali brivski mojster g. Jurman na Miklošičevi cesti se ne zmeni za naredbo banske uprave in zadruge brivcev. Vkljub kaznim odpira v nedejo svojo brivnico.

Volitve v OUZD

Letos se bodo menda vendar-le vršile volitve v okrožne urade za zavarovanje delavcev, da se rešijo te najvažnejše socialne institucije popolnega pobirokratenja in prehudega po-

djetniškega vpliva. Pričakujemo, da se bodo vršile po volilnem sistemu, ki bo omogočil, da bo resnična volja delavstva prišla do izraza.

1% doklada na uslužbenski davek

Centralno tajništvo Delavskih zborov se je obrnilo na Ministra financ s sledečo predstavko:

»Gospod Minister! Tudi Vi in gospod predsednik vlade Stojadinović sta obljubila, da boste takoj izdali naredbe, da se spoštuje zakon glede na 1%no doklado na uslužbenski davek.

Državni svet je razsodil, da je izterjavanje tega davka od delavcev

nezakonita in da mora biti pač razsodba odločilna. Medtem pa taka naredba še do danes ni izdana, davek se še vedno izterjava in se tako povzročajo neprestani spori delavcev in delodajalcev z davčnimi oblastmi.

Ponovno prosimo, da držite dano besedo in naredite konec temu že predolgo trajajočemu sporu.

Beseda o obratnih (delavskih) zaupnikih

Kranjska industrijska družba na Jesenicah se je dne 26. julija 1934 obrnila na kr. bansko upravo Dravske banovine s prošnjo za odločbo o tolmačenju čl. 17. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov. Ta vloga se je glasila:

»Po čl. 10. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov mora imeti starešina zaupnikov vsaj enkrat na mesec skupen sestanek s svojimi zaupniki.

Po čl. 17. Poslovnika morajo delavski zaupniki svojo dolžnost opravljati kadarkoli je to mogoče izven določenega delovnega časa, kolikor se pa njih delovanje po naravi njim odrejenega področja mora vršiti ob delovnem času, jim gre za čas njihovega delovanja v svojstvu delavskih zaupnikov plačilo po določbah čl. 17. v breme delodajalcev.

Iz teh določb se porajajo v praksi spričo nezadostne jasnosti v nekaterih vprašanih posledice, ki po našem mnenju z institucijo zaupikov niso v skladu.

Zaupiki delavstva naših treh tovarn štejejo skupno 32 moških, istotoliko je tudi namestnikov.

Ker je v nekaterih obratih in pri nekaterih napravah obratovanje neprekinjeno, je nemogoče, da bi sestanki zaupniškega zbora mogli vršiti v takem času, ko delo vobče počiva; tudi če se vršijo v času, ki z delovnim časom najmanj kolidira, se vendar dogaja redno, da so pozvani k sestanku tudi delavski zaupniki, ki bi v času sestanka morali opravljati svoje delo v obratu. Njihova opravila morajo v takih primerih izvrševati drugi delavci, ki jih mora podjetje plačevati, od dela odtegnjeni delavski zaupniki pa zahtevajo plačila za isti čas po čl. 17. zgoraj navedenega poslovnika.

Take obremenitve delodajalca po našem mnenju zakon ni na-

meraval, saj so v določbah, ki urejajo vso institucijo delavskih zaupnikov, tudi sredstva, s katerimi se tako obremenitev da odkloniti, treba jih je le uporabljati.

Tako sredstvo vidimo predvsem v dejstvu, da je za vsakega zaupnika določen tudi namestnik. Res je, da določa čl. 18. Poslovnika, da se vpokliče namestnik namesto zaupnika, če se to mesto izprazni; to znači, da postane v tem primeru iz namestnika zaupnik, ni pa s tem po našem mnenju izključeno, da bi namestnik ne mogel nadomestovati zaupnika tudi tedaj, če zaupnikovo mesto ni izpraznjeno, kadar gotove okolnosti zlasti tudi opravljanje službenih poslov ovirajo zaupnika v izvrševanju funkcije. Tako tolmačenje določb bi omogočalo v naših primerih redne sestanke zaupnikov, odnosno njihovih namestnikov, ne da bi podjetje bilo obremenjeno. Tolmačenje določb v tem smislu se nam zdi pravilno in ustrezajoče svrhi institucije, saj bi drugače ne imelo smisla, da je toliko namestnikov, kolikor je zaupnikov, ker traja funkcijska doba le eno leto.

Iz navedenih razlogov prosimo kr. bansko upravo za odločbo, da je delodajalec upravičen odkloniti plačilo zaslužka po čl. 17. Poslovnika onemu zaupniku, ki radi zaupniškega sestanka svojega dela ni opravljal, če bi dotičnega zaupnika brez obremenitve delodajalca mogel zastopati pri sestanku njegov namestnik.

Na to vlogo smo od kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani pod VI. No. 11.184-1 z dne 10. junija 1935 prejeli sledeče tolmačenje:

»Na vprašanje Kranjske industrijske družbe na Jesenicah ali je tolmačiti čl. 17. Poslovnika o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov v tem smislu, da tvori redna zaposlitev delavca-

zaupnika v obratih, ki stalno delujejo, zadržek, radi katerega naj ga pri sestankih delavskih zaupnikov nadomestuje njegov namestnik, je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje na tu-uradno zaprosilo za avtoritativno tolmačenje nav. zakonitega določila, odločilo s svojim odlokom z dne 9. aprila t. l. Str. br. 18472 naslednje:

»Traženju Kranjske industrijske družbe ne može se udovoljiti, pošto bi pozivanje na rad povereničkih namesnika kod aktivnih poverenika, predstavljalo povredu § 112. Zakona o zaštiti radnika.«

Obenem pa je navedeno ministrstvo odredilo, da se naslovu, kakor tudi vsem delavskim sindikalnim organizacijam predoči nujnost, da se vsa trenja v tem vprašanju med delavskimi zaupniki in delodajalci po možnosti preprečijo. Zato bi bilo v smislu nav. ministrskega odloka v danem

primeru potrebno in priporočljivo, da bi se odbori delavskih zaupnikov v manj važnih zadevah sestajali pač brez onih zaupnikov, ki bi bili v tem času zaposleni. O sklepu seje naj se jih obvesti naknadno odnosno naknadno dobi njih pristanek.

Zato se v zvezi s tamuradnim dopisom z dne 4. 10. 1934 vabite, da obvestite o prednjem odbore delavskih zaupnikov pri obratih K. I. D. na Jesenicah ter jim nasvetujete, da se pri svojem bodočem poslovanju drže tega kompromisnega predloga. Obenem se vabite, da obvestite o predmetni odločbi vse v pošte prihajajoče delavske strokovne organizacije, ki naj potem od svoje strani upli-vajo na delavstvo v smislu obrazloženega tako, da se v bodoče spori med delavstvom in delodajalci radi poslovanja delavskih zaupnikov čimbolj omejijo.«

To sporočamo vsem v vednost in ravnanje.

Tržič

Pošiljamo poročilo o članskem sestanku v Tržiču na priobčitev v »Ljudskem Glasu«. Dne 23. VI. t. l. se je vršil članski sestanek tukajšnje podružnice »Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije«. Kot prvi je poročal tajnik sodr. Sova o poteku kongresa v Kranju in bodočem delu zveze. Predvsem je podčrtal zahtevo za delavska razsodišča, zastopstvo v okrožne urade, nadalje je poročal o spremembi pravil in o osnovanju pod-zvez.

O splošnem položaju delavstva v Jugoslaviji je poročal sodr. Sedej, ki je poudarjal veliko brezbriznost večine delavstva za svoje življenske interese. Vsled tega je kapitalizem pritiral mezde na tak sramoten nivo, da ne zadostuje več niti za življenje. V dobi takozvane krize, ko je kapital žel na debelo in se ni oziral na stotisoče brezposelnih, je delavstvo ostalo indiferentno in tudi mali kmet se še ni zganil. Šele v zadnjem času je prišlo do neke osvežitve oziroma odpora v delavskih masah in mali kmet vstaja, da skupno z delavstvom izvojuje boljše čase. Brezposelne podpore so danes flikarija. Najbolj žalostno v današnji brezposelnosti je, da mora mlad delavoljan človek v

pravem smislu beračiti, a ostali, ki delajo za sramotno nizke mezde, gladujejo. A vendar gre vlada, katere dolžnost je, da skrbi za vse državljane, nemo preko teh vprašanj. Vzrok vsega tega je, ker imajo odločilni glas v vladi, banovinah, občinah, celo v delavskih institucijah, kapitalisti. Imamo zakon, ki ga je ministrski svet sprejel, kralj podpisal, ampak pljujejo na ta zakon. Sramota je, da mora delavec braniti zakon pred kapitalistom v naši moderni državi. Potreba je oživotvoriti starostno zavarovanje. Na tem vprašanju so strokovne organizacije najbolj zainteresirane, a edina rešitev tega življenskega vprašanja je razredni boj in mogočno razredno organizirano delavstvo, skupno z malim kmetom in obrtniki.

Nadalje poroča sodr. Sova o potrebi kolektivne pogodbe za predilniško delavstvo. Osebito v tekstilni industriji je potreba, da delavstvo uveljavlji svoje pravice. Danes, ko rasejo tekstilne tovarne kot gobe po dežju ravno na račun brezpravnega delavstva, danes je zadnji čas, da si delavec zasigura existenco. Ne stojte ob strani in ne kritizirajte. V organizacijo je treba, ker le potom močne organizacije je pričakovati izboljšanja.

Kapitalistična stavka

Ameriški veliki delavski dnevnik »Prosveta« piše o veliki ofenzivi proti socialni zakonodaji sledeče:

Organizirani velebiznis (velekapital) vodi premišljeno »stavko«, ki se ne da primerjati nobeni delavski v

zgodovini Amerike. To obtožbo vsebuje mesečno poročilo Ameriške delavske federacije, ki je bilo pravkar objavljeno.

Milijarde dolarjev se nahajajo v bančnih shrambah in lobisti industrij-

skih baronov poudarjajo, da bodo te milijarde prišle v obtoč le, če bo in kadar bo kongres (parlament) uničil vso socialno in delavsko zakonodajo, ki mu je bila predložena.

Zakonski načrti, proti katerim velebiznis vodi največjo opozicijo, so Wagnerjev osnutek proti kompanijskim unijam, Black-Conneryjev načrt glede skrajšanja delovnega tedna na trideset ur v vseh industrijah, načrti starostnega in brezposelnostnega zavarovanja in amendment k bančnemu zakonu, ki določa strogo vladno kontrolo finančnih institucij preko federalnega odbora rezervnih bank.

Federacija pravi v svojem poročilu, da je Zveza ameriških tovarnarjev odkrito izjavila, da bodo banke vrgle v promet dvajset milijard dolarjev, da se tako poveča produkcija blaga in

uposli nad štiri milijone delavcev, ako bo kongres ubil delavsko in socialno zakonodajo. Z drugimi besedami to pomeni, da organizirani velebiznis namenoma zadržuje to ogromno vso-to v bankah in onemogoča uposlitev milijonov, ker hoče imeti popolno kontrolo nad ekonomskim življenjem dežele. Nobena delavska stavka v zgodovini ni zavzela takega obsega in obsodila velik narod na životarenje v depresiji kakor ta stavka velebiznisa.

Ameriška delavska federacija je pozvala federalno vlado, naj podvzame potrebne korake proti bizniškim organizacijam, ki dominirajo produktivne aktivnosti, drže milijarde v bankah in so odgovorne za milijone brezposelnih, ki ne morejo najti zasluzka in morajo stradati s svojimi družinami vred v deželi, ki razpolaga z ogromnim bogastvom.

Štrajk tekstilnih delavcev v tovarni Herman „Pollacka Sinovi“

Po 44 dnevih borbe je končan štrajk v Zagrebu, v katerem je sodelovalo 850 delavcev in delavk.

Borili so se za večji košček kruha, proti sistemu »norma«, ki je hotel, da sedaj na dan naredi en delavec toliko kakor prej trije, a da se plače

prav nič ne izboljšajo. To se reče, delavcu izpiti zadnjo kapljo krvi v kratkem času.

Odločna borba 850 delavcev in delavk je rodila uspeh in akordne postavke so se zvišale in »norma« sistem ne bo zahteval 100% storitve.

ŽELEZNIČARSKI VESTNIK

Ukrepi staroupokojencev za njih rešitev.

Staroupokojenci in nezgodniki — kronski rentniki, ki zama čakajo že 12 let na rešitev vprašanja izenačenja pokojnin so tekom julija potom posebne deputacije intervenirali pri železniškem ministru, predsedstvu vlade, finančnem ministru, parlamentu in senatu, da bi dosegli končno izenačenje.

Na merodajnih mestih so dobili zagotovilo, da se bo to vprašanje začelo definitivno rešavati. Še posebej jih je železniški minister zagotovil, da bo ukrenil vse, da se tudi kronske rentnike, katerih rente znašajo danes komaj par dinarjev mesečno, prevede v dinarsko veljavo. Enako je izjavil, da bo takoj odredil, da se vdovam zopet podeljuje rezijski premoeg.

Najvažnejši ukrep upokojencev je ta, da so izvolili poseben akcijski odbor z nalogo, da doseže združitev vseh doslej razcepljenih organizacij upokojencev v enotno, ki bo s svojo močjo res lahko dosegla prepotrebno izenačenje staroupokojencev.

Upokojenci, obračajte se za informacije na naslov: Korošec Blaž, Ljubljana VII., Podjunska 17.

Železničarski sestanki v Ljutomeru in Ormožu.

V nedeljo, dne 4. avgusta se vrši dopoldne ob 9. uri v restavraciji pri kolodvoru v Ljutomeru in popoldne ob 14. uri pa v Ormožu v gostilni g. Marije Horvat železničarski sestanek, na katerem se bo razpravljalo o položaju aktivnega in upokojenega železniškega osebja, nastavljenecv in delavcev ter o ukrepih za izboljšanje zlasti delavci in staroupokojenci.

Prizadeti pridite polnoštevilno!

Tožba za vrnitev 10% reduciranih delavskih plač odklonjena.

Tudi druga instanca je zavrnila tožbo prizadetih železniških delavcev, ki so tožili državni erar, da jim mora izplačati odtegnjenih 10% njihovih plač za čas od 1. oktobra 1931 do maja 1933. Tudi druga instanca se je postavila na stališče, da je bil železniški minister upravičen znižati delavcem za 10% plače in da je vsled tega tožba neumestna. Točno poročilo objavi prihodnji »Ujedinjeni Železničar«.

OGLEDALO ČASA

Nov korupcijski proces v Beogradu

Dočim še nista končana veliki sarajevski in osješki proces, se pripravlja že nov v Beogradu. Gre za preklicano pogodbo o graditvi nekaterih železniških prog. Pogodbe, ki jih je sklenil bivši minister Laza Radičević, je razveljavila Uzunovičeva vlada. Radičević pravi, da škodljivih stvari v pogodbi ni sklepal on, temveč bivši finančni minister Švrljuga, končno je sklepala cela vlada, ne on sam. Čeprav je pogodba razveljavljena, je škoda dvojna. Prvič, ker druga pogodbe-

na stran zahteva plačilo dolžne vsote, drugič pa zato, ker so se ustavila vsa tozadevna dela. Nadalje gre za ogromno količino železniških pražov, ki so bili prodani francoskim železnicam, ki jih pa kot neodgovarjajoče niso sprejele, pa so potem dolgo ležali na Sušaku, dokler jih ni prejšnji prometni minister kupil za drag denar, v še slabšem stanju. Sodna preiskava bo dognala krivce za to neizmerno škodo, narejeno državi.

Velike poneverbe v bolnišnici

Pred petrogradskim okr. sodiščem upravniku bolnice Krazanoviću in književni je pričela razprava proti bivšemu govodji. Gre za poneverbo 165.000 Din.

Kravja dekla je potegnila zdravnike

Zdravniki so, kakor znano, precej natančni za plačilo. Njihove nagrade so včasih pretirano visoke. Zato se reven človek večkrat niti zdraviti ne more. Neka dekla na Koroškem si je pa znala pomagati. Bilo je tako-le:

Pred štirimi tedni je prišla v Kornenburg v Avstriji v bolnišnico neka ženska, ki se je predstavila za grofico Mariane Kottek-Vrhnjak von Mellen-dorf. Bila je bolna na ledvicah in se je dala operirati. Kot grofica je tako ostala 4 tedne v bolniški oskrbi in uživala prvorazredno postrežbo. Ko pa se ji je začelo zdravje boljše, so jo zdravniki povprašali, kako kaj s plačilom. Lažna grofica je odgovorila: »Nič denarja nimam, dajte mi tajnika, da mu zdikiram nekaj pisem.« Grofica je dobila tajnika in nato narekovala eno pismo za drugim: podružnici neke banke v Leobnu za 2000 šilingov, neki

lesni trgovini in trgovini z živino, od katerih je zahtevala neke dobave mesa in živine ter eno pismo sestri, prednici zavoda, v katerem poklanja njenemu redu posestvo 300 orlov v Leobnu. Vsi so začudeni strmeli nad temi pismi. Grofica se je še dogovorila z bolnišnico, naj kar sama prevzame denar, češ da se po ostalo vrne pozneje. Nato pa je lepo šla iz bolnišnice zdrava in zadovoljna.

Čez nekaj dni pa je prišlo iz Leobna nazaj pismo, da tam ni nobene take omenjene banke. Seveda so zdravniki takoj uvideli, da so nasledili prebrisani sleparki. Pozneje so dognali, da je bila to navadna kravja dekla Ana Vrhnjak s Koroškega, ki je napravila že več takih potegavščin. Ženska je nepismena in se ne zna niti podpisati, znala pa je silno spretno narekovati poslovna pisma.

Šmartno pri Litiji. Nimam plače, da bi pokrival in rešil svoj dom, zato ko sem zaostal, ker nisem imel 4 leta stalne službe. Reduciran sem bil iz tovarne, ker sem imel hišico svojo, zaostal sem v hranilnici na obrestih dolžen; delam sedaj na cesti v Reki; imel sem 2.50 na uro in vso hrano v trgovini za 6 oseb; vsak mesec mi plačo zarubi, da ne morem pokrivati teh stroškov v trgovini. 30. decembra 1934. l. so mi vso plačo vzeli, ostal sem brez sredstev vso zimo. Šel sem k županu prosit, da naj mi da koruze, odgovoril mi pa je, da jo dobim, če imam denar. Šel sem domov žalostno in potem sem tudi delal za koruzo. Potem so me pa terjali še za tisto koruzo. — Pri nas so ta teden živino pobirali in vlekli iz hleva. Vbogi kmetje! Pa veliko so jo nagnali in prodajali po sramotni ceni. Dokler bo to trajalo?

Starigrad pri Vidnu. »Vendar že enkrat«, tako vzdihuje vsakdo, ko mu pride Vaš list v roke. »Slov. narod« je potreben glasnik za delovno ljudstvo, kajti ves slovenski tisk je v rokah kapitala, kateri piše logično v korist kapitala. Če bo tisk ostal svojemu začetnemu programu, zastopati interese malega človeka, svest, se rad pridruživ propagatorjem te velike in lepe ideje.

Iz Poljanske doline nam pišejo, da tudi tam spoznavajo kmetje, da si bodo pomagali iz teh težkih časov samo v skupnem boju z vsem delovnim ljudstvom. Če bo »Ljudski Glas« naprej tako zastopal naše pravice, se bo povsod razširil in prebudil naše ljudstvo.

Iz Bohinjskega kota nam sporočajo, da bi želeli, da bi »Ljudski Glas« izhajal večkrat, ker bo potem postal med tamošnjim ljudstvom najbolj razširjen list, ker vsi uvidevajo, da je škoda naročati drugo časopisje, s katerim nas gospoda samo slepi.

Vprašanja in odgovori

J. R., Sv. A. pri V.: Moja žena ima dobiti od brata doto Din 7.000.—, ki ji jo je izgovoril oče leta 1927. Dota je tudi vknjižena na bratovem posestvu. Ali lahko sedaj izterja doto ali vsaj obresti ali pa je tudi ta dota pod zaščito?

Odgovor: Ako brat svoje posestvo sam s svojo družino obdeluje in se preživlja pretežno iz dohodkov svoje kmetije, potem Vam priporočamo, da počakate do septembra t. l., ker so plačila kmetskih dolgov in tudi obresti odložene do 1. septembra. Pričakovati je, da bo vlada že do septembra izdala novo uredbo in potem se bo videlo, koliko boste lahko ter-

jali. Če je dota vknjižena na takem mestu, da je krita z vrednostjo posestva, potem pač Vaša žena lahko računa s tem, da jo bo dobila sčasoma izplačano, čeprav bo mogoče morala čakati na popolno izplačilo več let.

J. Z., občina V.: Svojemu sinu sem dal dovoljenje, da se je oženil. Izročil sem mu tudi obrt. Sedaj pa zahteva, da mu izročim tudi posestvo. Pregarja brate in sestre. Bojim se, da bo slabo gospodaril in da bo tudi z menoj grdo ravnal, če mu enkrat izročim posestvo. Ali me more siliti, da mu izročim posestvo, ker sem mu dal dovoljenje za ženitev?

Odgovor: Sin Vas ne more siliti, da mu izročite posestvo, če mu niste tega obvezno obljubili. Če enkrat zaradi starosti ali bolezni ne boste mogli več gospodariti, izročite posestvo tistemu otroku, ki kaže, da bo naj bolje gospodaril in za Vas v starosti lepo skrbel. Vsak otrok pa ima pravico do dolžnega deleža. Če imate 4 otroke, znaša dolžni delež 1/8 prave čiste vrednosti. Kar je kdo že poprej od Vas prejel na račun dedščine, si mora pustiti vračunati. Ker človek ne ve ne ure ne dneva, kdaj ga smrt doleti, Vam priporočamo, da za vsak slučaj napravite testament, ki bo natančno določal, kako se za slučaj smrti razdeli Vaša zapuščina. Drugače bo pri Vaših razmerah prišlo po Vaši smrti do pravnih med Vašimi otroci. Pred sestavo testamenta se posvetujte z Vašim sodnim predstojnikom ali pa z notarjem ali odvetnikom, kateremu zapustite, da bo testament zadosti jasn in veljaven. Naj se Vam ne zdi škoda teh stroškov, samo da se Vaši otroci po Vaši smrti ne bodo pravdali. Testament lahko daste v shrambo tudi pri sodišču. Če bi se razmere kaj spremenile, lahko testament do svoje smrti vsak čas preklicete ali izpremenite.

Iz uprave in uredništva

Vse krajevne zaupnike pozivamo, da obračunajo vsak mesec redno najkasneje do 20.-tega, da zamoremo pravočasno zaključiti ekspedicijsko listo in uvrstiti nove naročnike.

Vse dopise naj se pošilja izključno na naslov: »Ljudski glas«, Ljubljana, Poštni predal 280 tudi do 20.-tega v mesecu.

Vse, ki so prejeli v listu položnice, pozivamo, da naročnino tekom avgusta poravnajo, ker bomo v nasprotnem slučaju list s 1. septembrom ustavili.

LJUDJE NAM PIŠEJO

Rajhenburg. Dragi urednik! Ker sem v zadnjem dopisu obljubil, da Ti bom kaj pisal, Ti pišem danes spet. Nekaj gospodov se je zelo razburilo nad dopisom iz Rajhenburga. Posebno nekemu gospodu iz Vidma, ki mu kar žari ljubezen do uboge slovenske raje, je šel dopis zelo na živce. Ker je zmanjkalo materiala, nas je bilo odpuščenih nad 100 delavcev. Ko smo zahtevali svojo plačo, se nam je reklo, da jo dobimo v Zidanem mostu. Ko smo pa prišli v Zidani most, so nas odpravili z izgovorom, da nimajo denarja. Torej

tako je pri teh javnih delih: delaš na dan za 18 dinarjev, ko te pa odpuste, pa še teh 18 dinarjev ne dobiš. Na razna pritiskanja smo vendar dobili izplačilo po štirinajstih dnevih. Zdaj pa čakamo, da bo železniška uprava dobila material, mi pa kos črnega kruha, kdor ga bo pač deležen.

Muta. V našem kraju je veliko zanimanje za »Ljudski Glas«, ki gre iz rok v roke. Vsem prijateljem sporočamo, da je zaupnik »Ljudskega Glasa« za Muto in okolico s. Ivan Lemacher, Muta 56.